

Saksframlegg

Sak 19/24: Kvote og område for kvotejakt på gaupe i region 3/Oppland i 2025

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 3 vedtar en totalkvote på 4 gauper, hvorav en hunddyrkvote på 1 dyr over 1 år.

Kvoten gjelder for perioden fra 1. februar 2025 til 31. mars 2025, eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt.

Geografisk avgrensning for kvoten: Kvoten gjelder utenfor forvaltningsområdet for gaupe i henhold til forvaltningsplanen for rovvilt i region 3/ Oppland.

Vi stiller følgende vilkår:

- Familiegrupper av gaupe er unntatt fra jakt.
- Jeger plikter å holde seg oppdatert om gjeldende kvote, og skal minimum sjekke informasjon om kvoten før jaktstart hver dag og 2 ganger i løpet av dagen. Statsforvalteren skal opprette en telefonsvarer som gir jegeren opplysning om hvor mange dyr som gjenstår på kvoten.
- Felling eller forsøk på felling av gaupe skal umiddelbart meldes til Statsforvalteren på telefon 970 29 840. Skytter har ansvaret for at meldingen kommer frem, også der dette viderefremmes via andre (f.eks. fellingsleder). Utenom åpningstidene for Statsforvalterens vakttelefon, skal det sendes melding på SMS. Statsforvalteren gis myndighet til å fastsette en egen tidsfrist for når melding senest kan gis. Den som skadeskyter gaupe, skal uten opphold underrette Statsforvalteren på telefon 970 29 840 og nærmeste politimyndighet.
- Jegere plikter å registrere seg på Statsforvalterens SMS-varsling for lisens- og kvotejegere.

Vedtaket er fattet med hjemmel i viltloven § 9, naturmangfoldloven § 16 og rovviltforskriften §§ 4, 7 og 11. Gjennom saksutredningen er nemnda forelagt den siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen om gaupas bestandsstatus- og utvikling. Nemnda viser til sekretariatets vurderinger om at det er et høstingsverdig overskudd av gaupe i regionen og at et slik uttak ikke vil medføre for stor belastning på gaupebestanden.

Det gjøres oppmerksom på at all irregulær avgang etter dette vedtaket er fattet, belastes kvoten.

Bakgrunn for saken

Av kommentarene til roviltforskriften fremgår det at kvotejakt på gaupe er ordinær jakt med hjemmel i viltloven § 9 i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller høstingskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16. Høsting (jakt) kan bare tillates når arten produserer et høstingsverdig overskudd.

Ved vedtak om kvotejakt skal det legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i området og på skade som arten gjør.

Vedtaket skal blant annet baseres på den skadereduserende effekten av kvotejakt. Jakten bør derfor rettes mot områder hvor det har vært størst tap av sau og tamrein til gaupe, jf. også forvaltningsplanen. For å unngå for stor avskyting av hunndyr bør det som hovedregel settes egne hunndyrkvoter som sikrer en større kontroll med den reprodukerende del av bestanden. Jakttidsrammen for gaupe er 1. februar – 31. mars.

Bestandssituasjonen for gaupe

Den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er NINA-rapport 2475 [«Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2024»](#). Hvert år gjøres en beregning av antall familiegrupper på bakgrunn av observasjoner av familiegrupper over hele landet. Roviltneimnda og Statsforvalteren har i samarbeid med bl.a. NJFF Oppland igangsatt en supplerende registrering av gaupe i fylket. Dette ble første gang gjennomført i 2007 og har senere blitt videreført og forsterket.

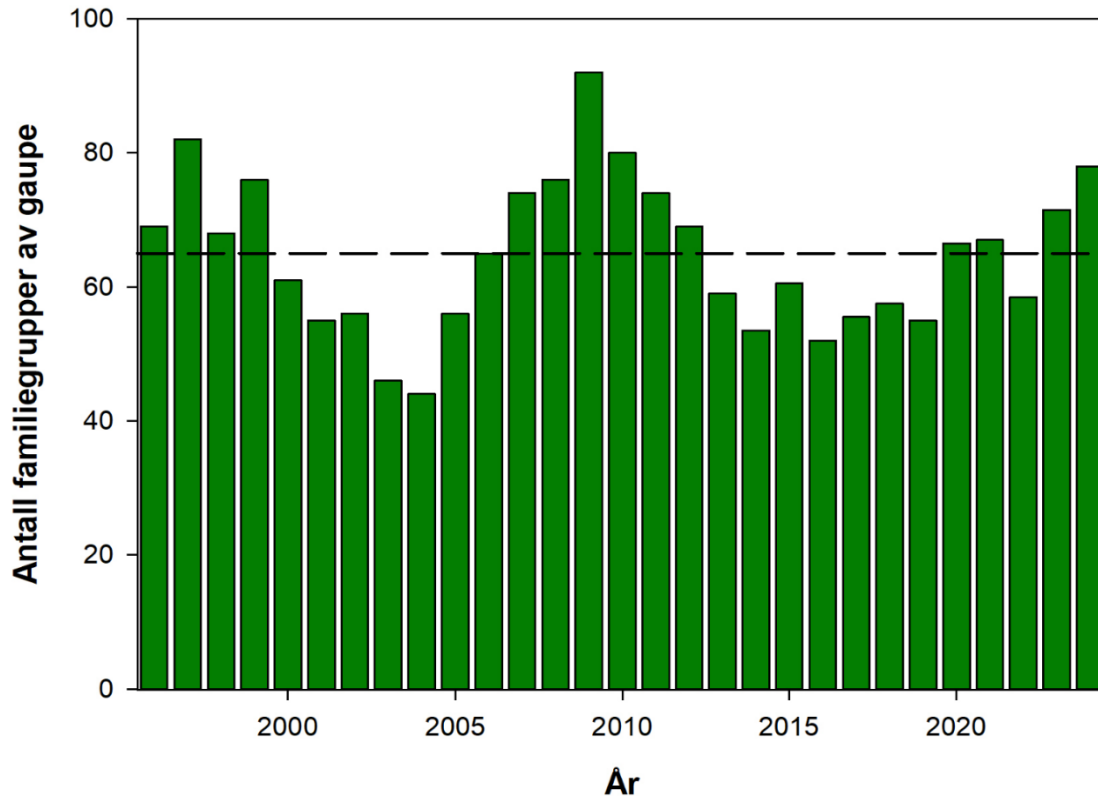
Det er også utviklet en prognosemodell for utviklingen av gaupebestanden i Norge. Mens beregningen av antallet familiegrupper tar utgangspunkt i forrige vinters familiegruppetellinger, gir prognosemodellen et estimat for antall familiegrupper før jakt i 2025. Grunnlaget for prognosen er registrerte familiegrupper og uttak av gaupe i 2024. Beregningen kan gjøres både på landsbasis og for den enkelte roviltregion. Modellen gjør det også mulig å beregne hvordan ulike uttak av voksne hunndyr virker inn på antallet familiegrupper av gaupe to år frem i tid.

Registrering av familiegrupper

På landsbasis hadde gaupebestanden sin siste topp i 2009 med 92 ynglinger. Med unntak av årene 2020 og 2021, har bestanden vært under det nasjonale bestandsmålet i en lang periode fra 2013. I 2023 og 2024 har det igjen vært en økning til over bestandsmålet med hhv. 71,5 og 78 påviste familiegrupper i Norge.

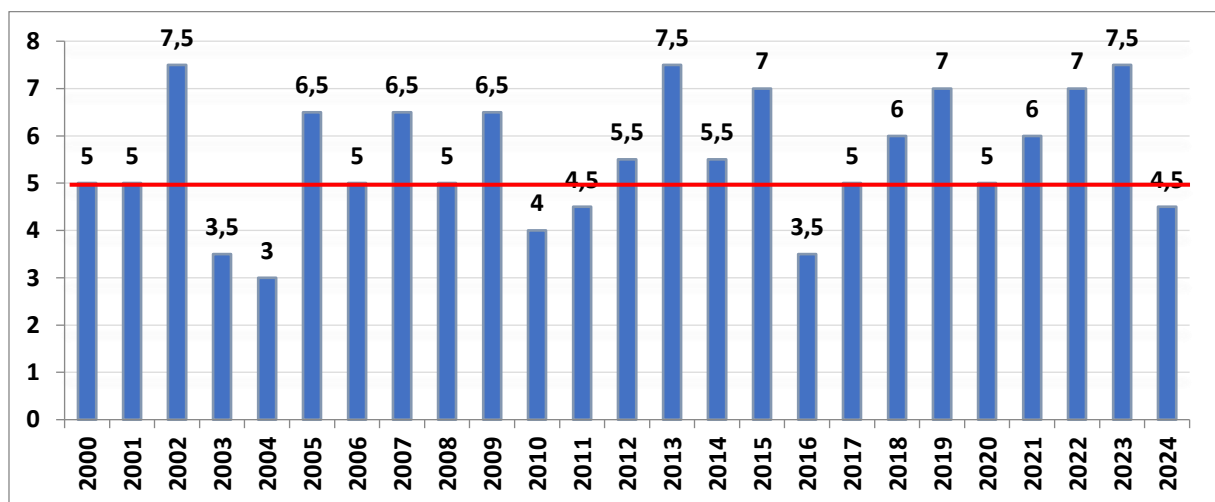

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

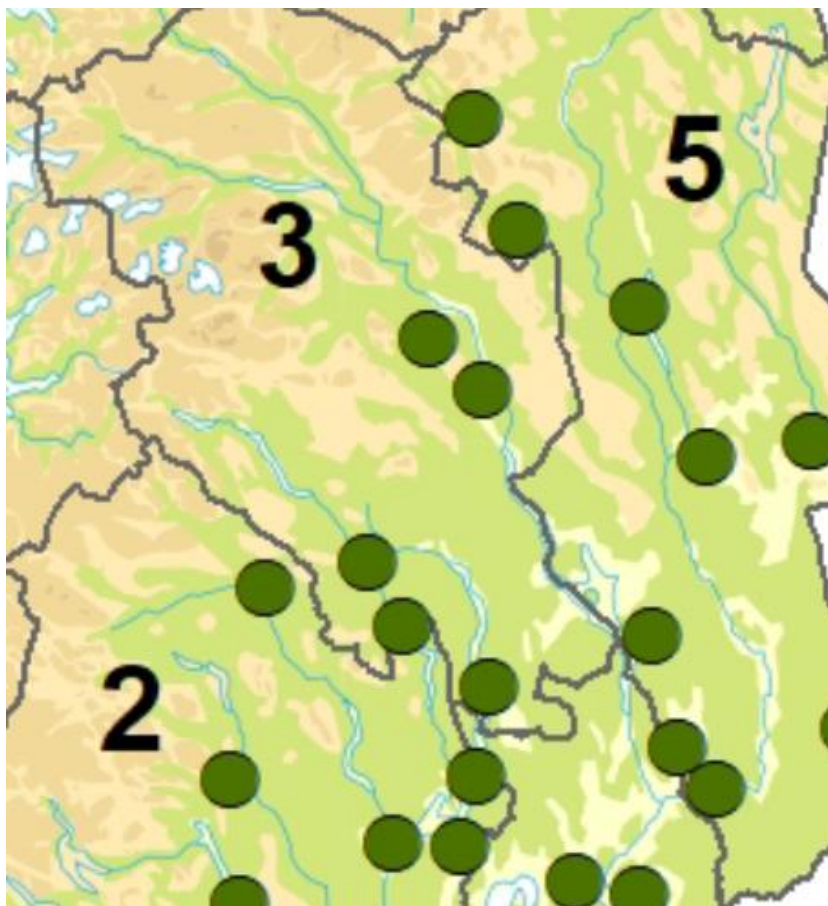

Figur 1: Antall familiegrupper av gaupe på landsbasis før jakt i perioden 1996–2024. Den stiplede linjen angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Antall familiegrupper i 2014 og senere år er ikke direkte sammenlignbart med tidligere år, da overvåkingsmetodikken er endret i forbindelse med samordningen med Sverige. Figuren er hentet fra NINA-rapport 2475.

I region 3/ Oppland er det regionale bestandsmålet på 5 ynglinger. I perioden 2022-2024 ble det registrert henholdsvis 7,75 og 4,5 familiegrupper i regionen (figur 2). Dette gir et gjennomsnitt på 6,3 ynglinger for denne 3-års perioden. Bestanden er under bestandsmålet i 2024, men regnet som et gjennomsnitt over de tre siste årene er bestandsmålet i regionen oppnådd. Av de 4,5 påviste familiegruppene har 2,5 sentrumspunkt innenfor forvaltningsområdet for gaupe.

Figur 2: Registrerte familiegrupper av gaupe i region 3/ Oppland 2000-2024. Den røde streken markerer bestandsmålet.

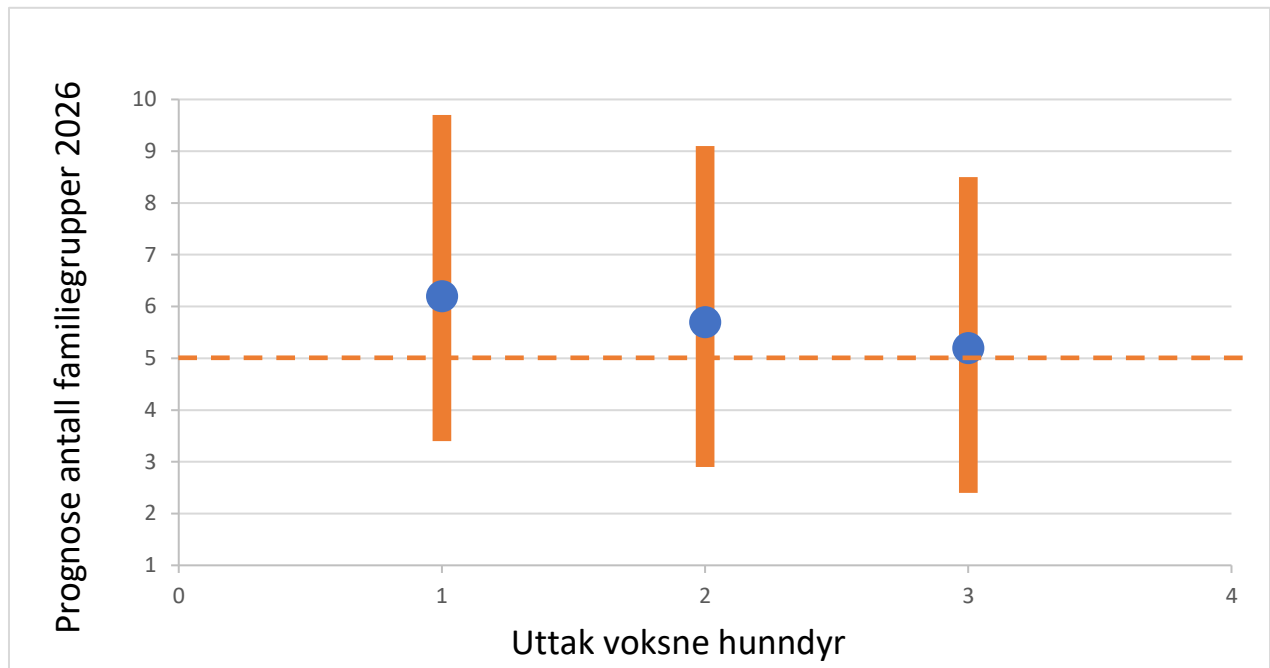

Figur 3: Registrerte familiegrupper av gaupe i Oppland og tilgrensende områder vinteren 2023/24.

Prognose over antall familiegrupper i 2024

Sekretariatet har benyttet prognosemodellen på Rovdata sine nettsider for å estimere antallet familiegrupper i bestanden i 2025, samt hva effekten av ulike uttak vil være to å frem i tid. Gjennom prognosemodellen er det beregnet at bestanden i region 3 trolig vil være rundt 5 familiegrupper i 2025 [75 % KI: 3,1–7,42]. Det er samtidig 43 % sannsynlighet for at bestanden i region 3 vil ligge under bestandsmålet på 5 familiegrupper i 2025. Vi gjør oppmerksom på at bestandsestimatet for 2025 som er presentert i NINA-rapport 2475 avviker noe fra disse tallene. Sekretariatet har vært i kontakt med NINA angående dette, og de bekrefter at det er noe unøyaktighet i tallene som er presentert i rapporten for region 3. Resultatene ved kjøring av prognosemodellen på nett gir de mest presise resultatene. Vi legger derfor disse tallene til grunn.

Figur 4 viser en prognose (blått punkt) for antallet familiegrupper før jakt i 2025 med ulikt uttak av voksne hunddyr vinteren 2024, og med et 75 % konfidensintervall som viser usikkerheten i beregningen (oransje kolonner). Beregningen er gjort med prognosemodellen på Rovdata sine nettsider. Det er viktig å merke seg at beregningene er beheftet med betydelig usikkerhet. Usikkerheten blir større når modellen benyttes på regionsnivå, hvor det er relativt få familiegrupper, enn på landsbasis. I fjor anslo modellen at bestanden vinteren 2024 ville ligge på rundt 7,5 familiegrupper med 4 % sannsynlighet for å havne under bestandsmålet på 5. Under vinterens registrering ble det likevel bare påvist 4,5 familiegrupper av gaupe før jakt i region 3/ Oppland.

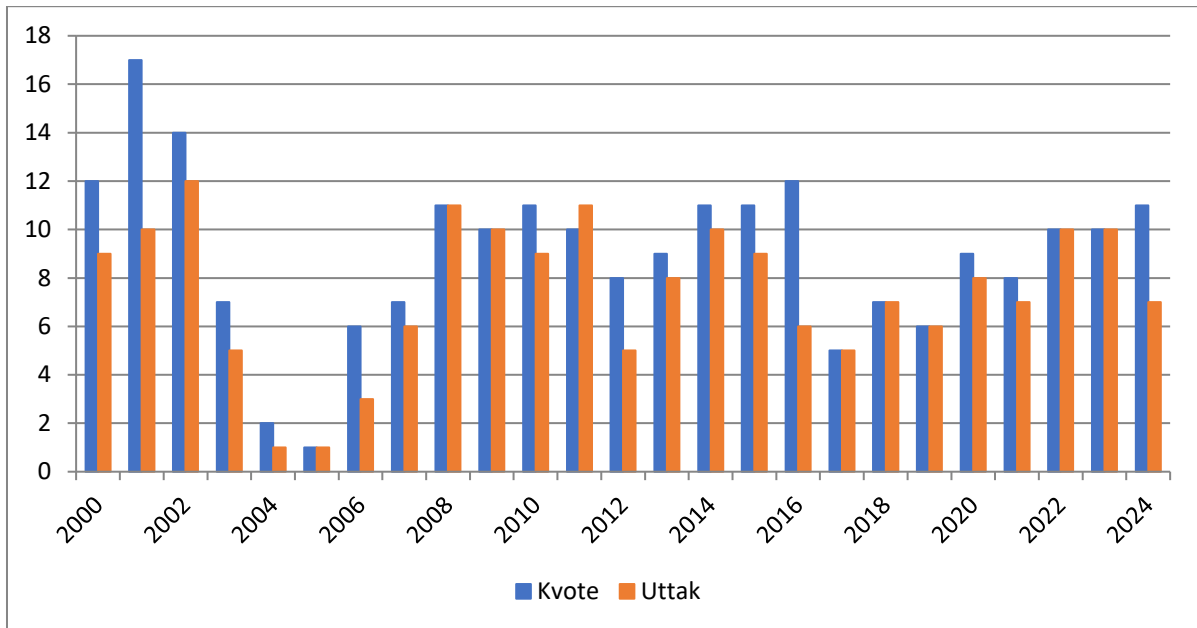

Figur 4: Prognose for antall familiegrupper av gaupe i region 3 før jakt i 2026, med uttak av 1-3 voksne hunndyr gjennom kvotejakt vinteren 2025. Blå punkter angir prognosen for antallet familiegrupper, oransje loddrett linje viser usikkerheten for prognosen med et 75 % konfidensintervall. Stiplet linje viser bestandsmålet for gaupe i region 3.

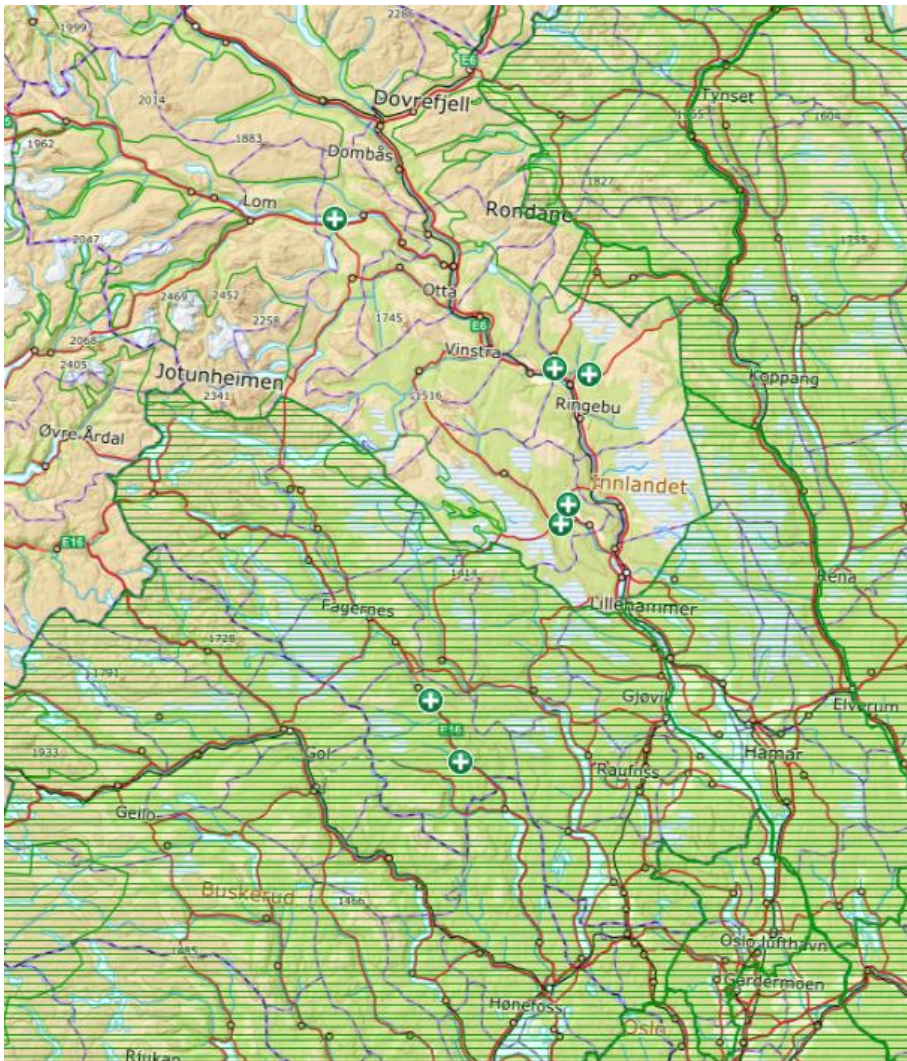
Nilsen m. fl. (NINA Rapport 2011) har kommet til at dersom man ønsker å holde en bestand stabil bør uttaket av voksne hunndyr ligge rundt 0,43 hunndyr per familiegruppe, og uttaket av dyr totalt bør ligge rundt 1,27 dyr per familiegruppe. Gitt et estimat på rundt 5 familiegrupper i 2025 i region 3, åpner denne beregningen for et visst uttak både totalt og av voksne hunndyr for å holde bestanden stabil. Som nevnt over er det imidlertid en viss usikkerhet knyttet til bestandsestimatet. Resultatene fra beregninger med prognosemodellen som er vist i figur 4, viser også at det selv med et uttak på bare ett hunndyr er en viss risiko for å havne under bestandsmålet i 2026.

Skadefelling, kvotejakt og annen avgang

Under kvotejakta i 2024 ble det felt 7 dyr i region 3/ Oppland (figur 5). Av disse ble det felt 4 voksne hunngauper. Av de 7 dyra ble 5 felt utenfor forvaltningsområdet for gaupe og 2 dyr innenfor forvaltningsområdet (figur 6). Det ble ikke felt gaupe ved skadefelling i løpet av årets beitesesong. Så langt i 2024 er det heller ingen annen kjent irregulær avgang av gaupe i region 3.

Figur 5: Kvote og avgang av gaupe gjennom kvotejakt i Region 3/Oppland 2000-2024.

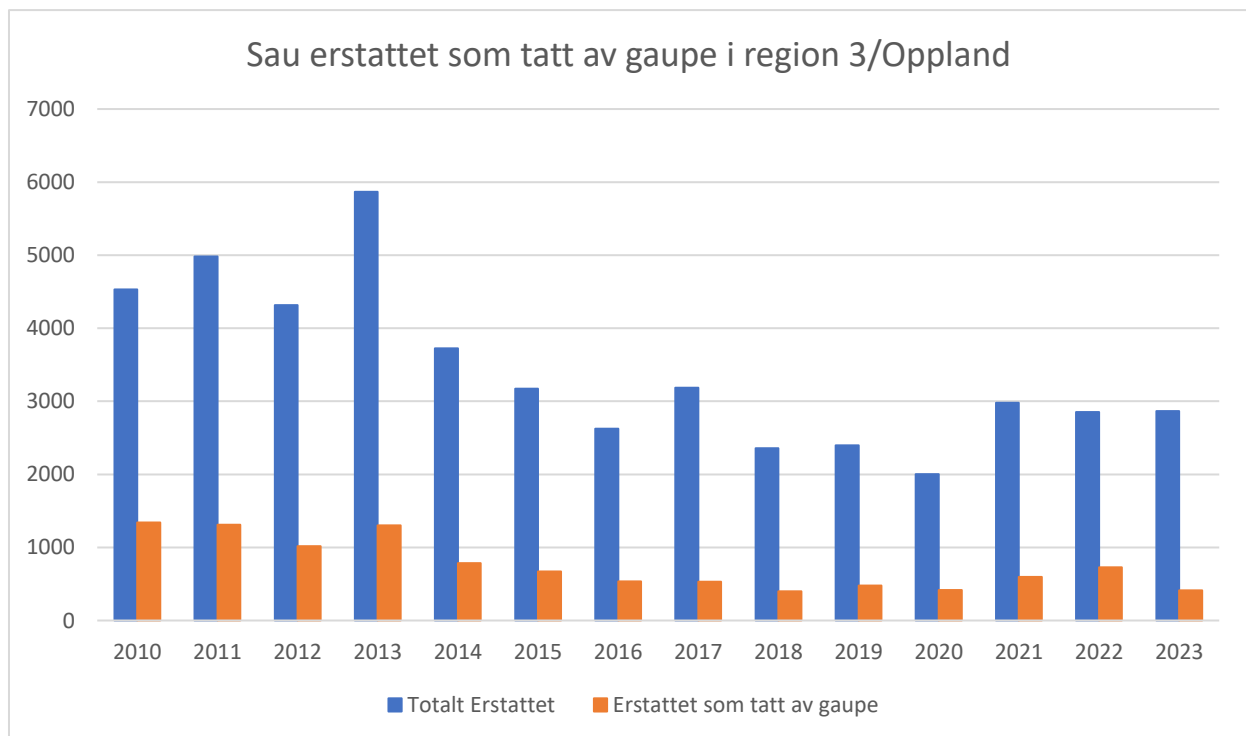
Figur 6: Felte gauper under kvotejakt i region 3 i 2024. Forvaltningsområdet for gaupe i grønn skravur.

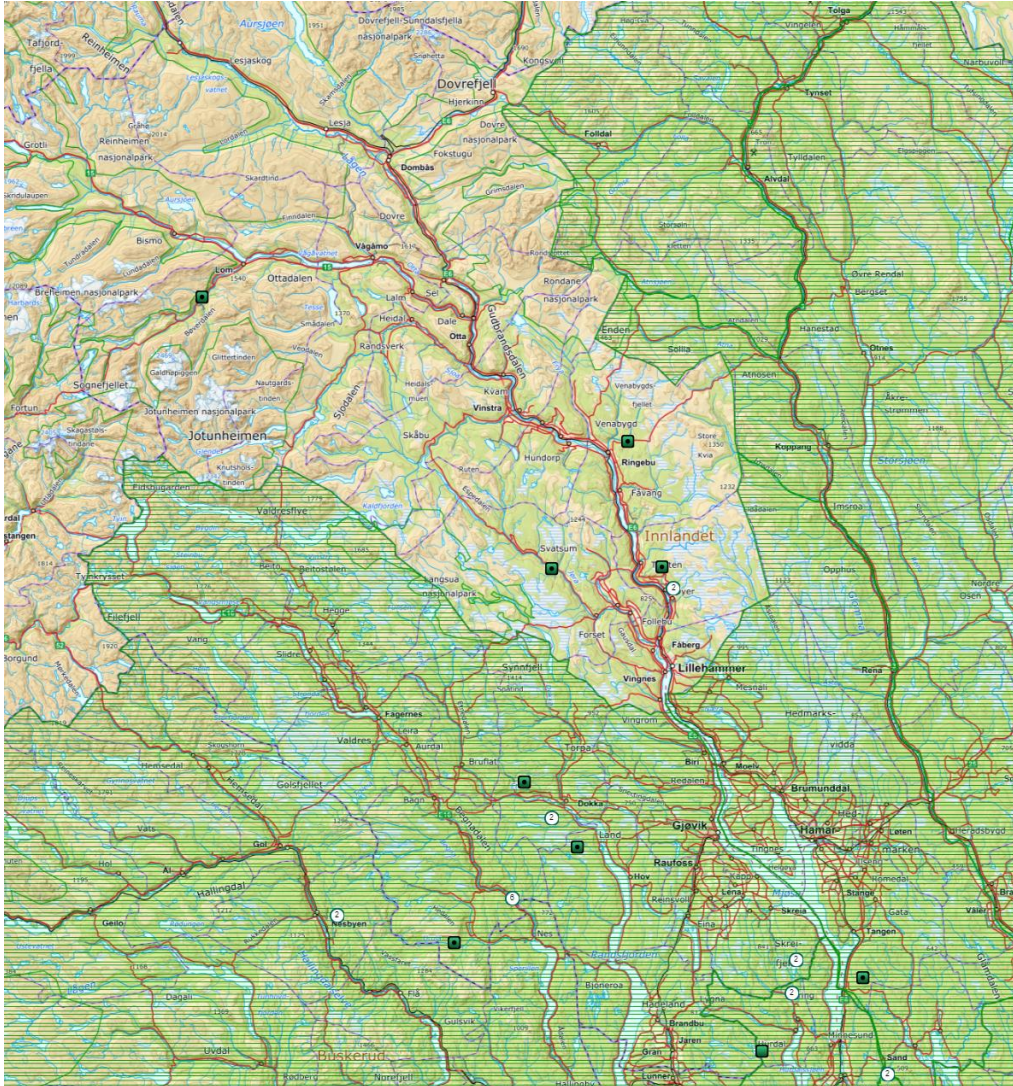
Taps- og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

I perioden 2005-2013 var antall sau erstattet som tatt av gaupe i region 3/Oppland relativt stabilt, med rundt 1400-1500 dyr erstattet årlig. Etter dette var det en nedgang i tapene, men igjen en økning i 2021 og 2022 med hhv. 596 og 730 sauer erstattet som tatt av gaupe (figur 7). Det var igjen en svak nedgang i 2023 til 413 dyr. I løpet av beitesesongen 2024 er det så langt dokumentert 19 skader på sau forårsaket av gaupe i region 3 (figur 8), mot 7 påviste skader i 2023. Søknadsfristen for erstatning av sau tapt til rovvilt er 1. november, og det foreligger derfor ikke tall fra erstatningsoppgjøret i 2024.

Det er de senere år ikke dokumentert tap av tamrein til gaupe i region 3, men det erstattes jevnlig noe tap.

Figur 7: Antallet sau erstattet totalt og sau erstattet som tatt av gaupe i region 3/ Oppland i perioden 2010 – 2023.

Figur 8: Dokumenterte og antatte gaupeskaeder på sau og tamrein i region 3/ Oppland og tilgrensede områder i 2024. Forvaltningsområdet for gaupe i grønn skravur.

Sekretariatets vurderinger

Rovviltneemndas myndighet

Rovviltneemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 11, når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 3/Oppland de tre siste årene (2022-2024) på 6,3. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 5 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal ligge til grunn for all utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfoldet, jf. § 7, og vurderingene skal framgå av beslutningen. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 8, jf. også rovviltforskriften § 7 andre ledd og § 3 tredje ledd. Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten godt.

”Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak. Bestanden ligger samtidig under bestandsmålet i 2024 og det er vanskelig å forutse effekten av uttak med stor sikkerhet. Ut ifra dette mener sekretariatet at føre-var prinsippet bør tillegges en viss vekt.

Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus- og utvikling for arten nøye. Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for gaupe i region 3/ Oppland mener sekretariatet å ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for kvotejakt på gaupe, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragraf 11 anses ikke som relevante i denne sammenheng

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovvilt, jf. rovviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovvilt i region 3/ Oppland. Med differensiert forvaltning menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltartene. Ved å nytte differensiert forvaltning, mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt.

Kvote og avgrensning av jaktområde

Kvote

Det fremgår av naturmangfoldloven § 16 at høsting (jakt) bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Gaupebestanden i region 3/ Oppland var over bestandsmålet i perioden 2021 til 2023, men det har vært en betydelig nedgang til under bestandsmålet i 2024. Gjennomsnittet for siste treårs-periode er på 6,3 ynglinger. Ved bruk av prognosemodellen er det estimert at antallet familiegrupper i region 3 vil være rundt bestandsmålet på 5 før jakt i 2025. Det er samtidig en betydelig risiko (43 %) for at bestanden også kan ligge under det regionale bestandsmålet.

For vinteren 2024 ble det etter klagebehandling fastsatt en totalkvote på 11 dyr, hvorav 5 hunndyr over 1 år. Av kvoten ble det felt total 7 gauper, hvorav 4 voksne hunndyr. I figur 4 vises prognoser for antallet familiegrupper i bestanden vinteren 2026 med ulikt uttak av voksne hunndyr vinteren 2025. Det er viktig å merke seg at det er betydelig usikkerhet knyttet til estimatene. Usikkerheten blir større når modellen benyttes på regionsnivå, hvor det er et lavt antall familiegrupper. Tilfeldigheter kan få stor betydning for bestandsutviklingen når man ser å så små populasjoner som innenfor rovviltregion 3. Beregningene viser at det selv med et relativt

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

lavt uttak av voksne hunndyr er en viss risiko for at bestanden vil komme under bestandsmålet før jakt i 2026.

Ut ifra siste tilgjengelige informasjon om bestandssituasjonen, kjent avgang av gaupe i regionen og prognoser for utvikling i bestanden, mener sekretariatet at det er et begrenset høstingsverdig overskudd av gaupe i regionen. Med hensyn til at bestanden har hatt en nedgang til under bestandsmålet i 2024, og at det er vanskelig å forutse effekten av uttak med stor sikkerhet, mener sekretariatet at det er grunn til å gjøre et forsiktig uttak. Etter sekretariatets vurdering vil det være forsvarlig med et uttak av ett voksent hunndyr gjennom kvotejakt vinteren 2025. Sekretariatet anbefaler videre at totalkvoten settes til 4 gauper. Med et slikt uttak vil bestanden mest sannsynlig ligge på eller over bestandsmålet i 2026, samtidig er det relativt lav risiko for at bestanden kommer under det regionale bestandsmålet.

Sekretariatet tilrår videre at familiegrupper av gaupe, dvs. der flere dyr går sammen, unntas fra kvoten. Dette for å unngå at hunndyrkvoten blir fylt raskt, samt at den skadeforebyggende effekten ved å skyte hunngauper/og eller unger er mindre enn å jakte på enkeltdyr, som oftest vil være hanndyr. En rapport fra NINA ([Odden, J. et. al. 2014](#)) antyder at hanngauper kan ha en høyere drapstakt på sau i Sør-Norge.

Avgrensning av jaktområde

Sekretariatet viser til at omtrent halvparten av familiegruppene i regionen er påvist i beiteprioriterte områder, mens målsetningen med den sonebaserte forvaltningen er at bestandsmålet på sikt skal kunne nås innenfor forvaltningsområdet for gaupe. For å legge til rette for en større bestand av reproduserende individer innenfor forvaltningsområdet for gaupe, og med hensyn til at kvoten som foreslås er begrenset, anbefaler sekretariatet at fellingsområdet avgrenses til området utenfor forvaltningsområdet for gaupe i forvaltningsplanen.

Sekretariatets konklusjon

Gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 3/ Oppland de tre siste årene er over bestandsmålet og rovviltneemnda har myndighet til å vedta kvote for kvotejakt på gaupe i 2025. Ut ifra bestandssituasjonen og prognoser for utvikling i bestanden, mener sekretariatet at det er et begrenset høstingsverdig overskudd av gaupe i regionen. Sekretariatet anbefaler at rovviltneemnda fastsetter en totalkvote på 4 gauper, hvorav maksimalt ett hunndyr over 1 år for kvotejakt vinteren 2025. Videre anbefaler sekretariatet at fellingsområdet avgrenses til området utenfor forvaltningsområdet for gaupe, samt at familiegrupper unntas fra jakt gjennom hele jaktperioden

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Therese Ruud
seniorrådgiver

Sekretariatet for Rovviltneemnda i region 3, 18.10.2024